

שיעור שני

חוקים כפגנים

ללמוד שמטרת החוקים בחברה הדמוקרטית היא, בין השאר, להגן על הפרט בחברה.

דף "על דגים ועל אנשים" מצולם לפי מחצית ממספר תלמידי הכיתה (דף לכל זוג).

45 דקות

חלק ראשון - החיים בים

א. המורים יספרו את הסיפור שלהלן:

"כיצד מתנהלים החיים בים?"

כל בעלי החיים שבים זקוקים למזון כדי להתקיים. הקטנים שבהם אוכלים צמחי-ים זעירים, הגדולים יותר צדים יצורים קטנים מהם וטורפים אותם, והם עצמם משמשים טרף ליצורים גדולים מהם. תופעה זו נקראת "שרשרת המזון". כדי לשרוד בים מוכרחים בעלי החיים למצוא להם מזון אך גם להיזהר שלא להיאכל בשני יצורים אחרים, ולכן הם מסתתרים ומתגוננים בצורות שונות.

ב. הצגה ודיון:

המורים יזמינו שני ילדים, או יותר, להציג בפנטומימה הצגה קצרה על החיים בים. בהצגה יתוארו פעולות של בעלי החיים בים. פעולות כגון בעלי חיים נבהלים, ממהרים, בורחים, מחפשים אוכל תוך כדי הסתתרות, חזקים וחסרי דאגה, עוקבים בדריכות אחרי טרף. אפשר גם לצלם בהגדלה לתלמידים, או לצייר על הלוח את "שרשרת המזון" המצוירת כאן.

המורים ישאלו:

- מהו החוק השולט בים? מי מרוויח ממנו ומי נפגע?
- לדעתכם, מי יכול לעזור לדגים החלשים בים? האם יש מישהו כזה?

חלק שני - על דגים ועל אנשים

המורים יחלקו את הדף "על דגים ועל אנשים" לכל זוג תלמידים.
התלמידים ימלאו את המשימות שבדף ויתכנסו לדיון ולסיכום במליאה.

הפתגם המופיע בכתב הידידה:

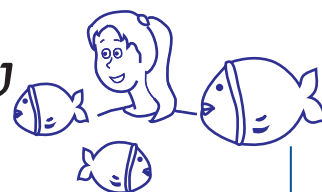
מה דגים שבים - כל הגדול מחבירו בולע את חבירו
אף בני האדם - אלמלא מוראה של מלכות כל הגדול מחבירו בולע את חבירו

נקודות לדיון:

- לדעתכם, אילו בחברה האנושית לא היו חוקים, האם ייתכן שהיה קורה שאדם היה פוגע בזולתו אנושות?
- חשב, אילו לא היה כלל (מצווה או חוק) הקובע שאסור לקחת חפצים השייכים לאחר ללא רשותו, האם הייתם לוקחים? מה בעצם מונע מכם לקחת?
- אילו חוקים אתם מכירים שתפקידם להגן על האדם ושאינם מאפשרים לאחד לפגוע באחר?

סיכום

בעלי החיים בים חיים לפי חוק אחד: החזק שורד! יצורים חלשים, חולים או זקנים אינם מצליחים לשרוד. הם מתים מיד, מפני שאין ביכולתם להתגונן מפני החזקים מהם.
בממלכת הים אין מלך ואין שלטון שמאגד את כל היצורים. לעומתם, בני האדם חיים בחברה ומסכימים לוותר על מעט מחירותם המוחלטת, ולציית לחוקים, כדי שהחברה תתנהל בהגינות, ויהיה בה מקום לכל אדם, כך אף אחד לא יזיק ויפגע בזולתו.

לפניכם ראשיתו של פתגם מן התלמוד שעניינו השוואה בין התנהלות הדגים בים לבין התנהלות חבורת בני האדם.

מה דגים שבים - כל הגדול מחבירו בולע את חבירו, אף בני אדם - ...
תלמוד בבלי, מסכת עבודה זרה, דף ד, ע"א

חֲשַׁבו וּכְתְּבוּ, מָה לְדַעְתְּכֶם יִהְיֶה הַמִּשְׁךְ הַפֶּתֶגֶם הַמְקוּרִי בַתְּלִמּוּד?

הקיפו את התשובה הנכונה:

🌀 "הם (בני האדם) כמו חיות הים, החזקים תוקפים את החלשים ופוגעים בהם";

🌀 "הם (בני האדם) שונים מחיות הים, לכל אדם אכפת מזולתו";

🌀 "הם (בני האדם) מטבעם אינם יכולים לפגוע בבני אדם אחרים";

🕒 "הם (בני אדם) אכזריים זה לזה".

 חשבו וכתבו מה לדעתכם מונע מבני האדם להתנהג כמו חיות הים ולפגוע בזולתם? היעזרו

בסמלים שלפניכם:

פּענחו את כתב החידה שלפניכם בעזרת המפתח שהובא מתחתיו:

 - ו	 - ע	 - כ	 - י	 - ח
 - ת	 - פ	 - ל	 - ז	 - ב
© -	 - ה	 - מ	 - נ	 - ג
	 - צ	 - ך	 - ט	 - ד
	 - ק	 - נ	 - '	 - ה
	 - ר	 - ק		